

## ZMENA DODÁVATEĽA JADROVÉHO PALIVA JE OTÁZKOU NIEKOĽKÝCH ROKOV

**Palivo od ruskej firmy TVEL možno nahradiť do niekoľkých rokov kanadsko-americkou firmou Westinghouse. Výmena závisí od licenčného konania a povoľovania na oboch stranách.**

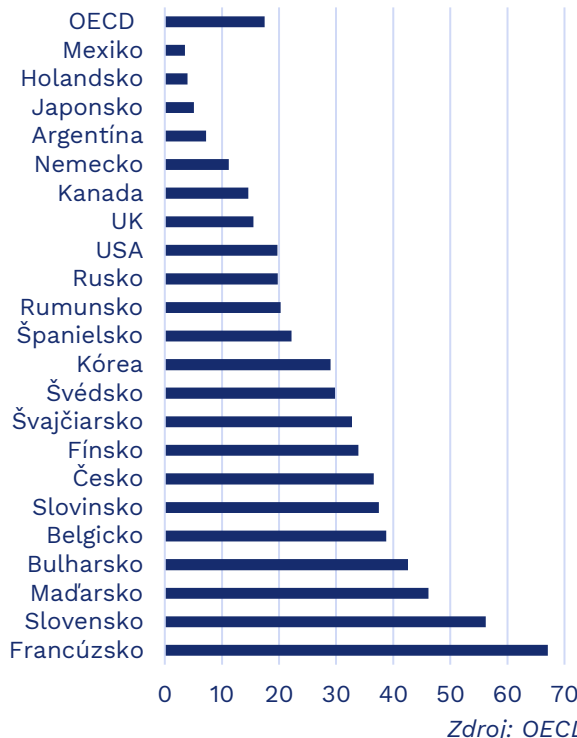
- Slovensko má celosvetovo druhý najvyšší podiel jadrovej energie (cca 60 % v závislosti od zdroja dát) vo vlastnom energetickom mixe (Graf 1). Spustenie štvrtého bloku v Mochovciach plánované v roku 2025 tento podiel ešte navýši.
- Jediným dodávateľom paliva je ruská firma TVEL, s ktorou majú Slovenské elektrárne, a.s. kontrakt do roku 2026 s možnosťou predĺženia do 2030. S ohľadom na politizáciu dodávok plynu z Ruska a riziko stability dodávok je pre SR dôvodné hľadať aj iné zdroje jadrového paliva.
- Slovensko ako aj iné štáty s reaktormi typu VVER-440 sa prikláňajú k dodávkam od firmy Westinghouse či jej európskych partnerov. Ich palivo už dnes využíva ČR v inom type reaktorov a od roku 2024 ho plánuje použiť aj pre dva reaktory VVER-440 v Dukovanoch.
- Cena paliva je pri dodávkach z východu alebo západu rovnaká. Výmenou dodávateľa, alebo ich kombináciou, Slovensko výrazne zníži závislosť od Ruska. Európske palivo zatiaľ nie je vyvinuté, medzinárodnú snahu ale vedú Francúzi.

## NA ZDRAVIE ČI KULTÚRU MÍŇAME VIAC AKO V DEVÄŤDESIATYCH ROKOCH

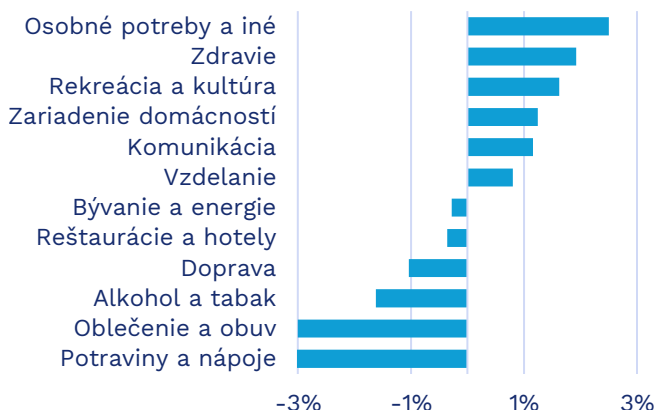
**V rokoch 2018-22 boli priemerné výdavky domácnosti v stálych cenách (759 eur mesačne na osobu) takmer dvojnásobné oproti obdobiu 1995-99 (384 eur). Najviac rástol podiel výdavkov na osobnú potrebu (2,5 perc. bodu), zdravie a kultúru.**

- Naproti tomu najviac klesol podiel výdavkov na potraviny a ošatenie (-3 p.b.), alkohol a tabak (Graf 2). Napriek poklesu ostávajú potraviny s 18,5 % druhou najväčšou položkou v spotrebnom koši.
- V rámci bývania sa významne zvýšil podiel výdavkov na energie a réžiu (+4,2 p.b.), na druhej strane sa znížili (-4,5 p.b.) výdavky na nájomné.
- Do osobných potrieb spadajú kaderníctva či osobné spotrebiče. Pri rastie podielu výdavkov na zdravie o 1,9 p.b. (Tabuľka 1) malo významný vplyv zavedenie doplatkov na lieky, ale napríklad aj spoplatnenie zubnej starostlivosti.
- V kultúre mýňame oproti minulosti viac na kiná, divadlá, koncerty, knihy a audiovizuálnu techniku. Stúpol tiež podiel výdavkov na telekomunikácie.

**Graf 1: Podiel jadrovej energie na výrobe elektrickej energie v roku 2021 (%)**



**Graf 2: Zmeny v podiele výdavkov domácností v 2018-22 oproti 1995-99 (v percent. bodoch)**



**Tabuľka 1: Podiel jednotlivých skupín na spotrebných výdavkoch Slovákov**

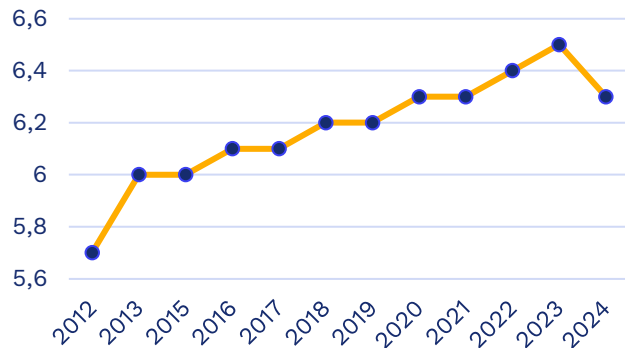
	1995-1999	2018-2022
Bývanie a energie	30,2%	29,9%
Jedlo a nápoje	21,5%	18,5%
Rekreácia a kultúra	7,3%	8,9%
Ostatné	6,1%	8,6%
Vybavenie domácnosti	5,0%	6,2%
Doprava	6,8%	5,8%
Reštaurácie a hotely	6,1%	5,7%
Alkohol a tabak	6,9%	5,3%
Oblečenie a obuv	7,0%	4,0%
Komunikácia	1,9%	3,0%
Zdravie	0,6%	2,5%
Vzdelanie	0,6%	1,4%

**POCIT SUBJEKTÍVNEHO ŠTASTIA OBČANOV SLOVENSKA SA MEDZIROČNE VÝRAZNE ZHORŠIL**

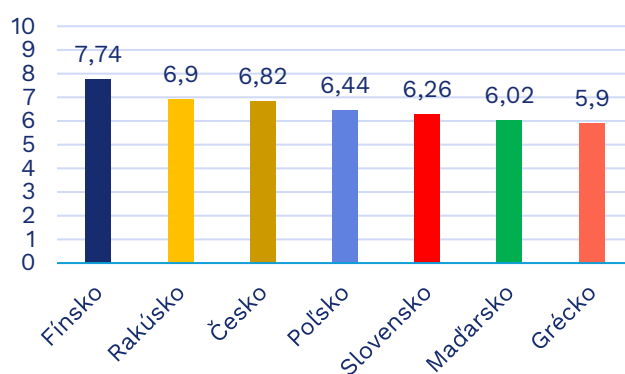
Vo svetovom prieskume subjektívneho pocitu šťastia obsadila Slovenská republika 45. pozíciu, čo je najhoršie umiestnenie od roku 2016. Oproti roku 2023 sme sa prepadli o 16 miest.

- V rámci EÚ je SR na 21. mieste a medziročne sa prepadla o 6 miest. Skóre je 6,3 bodov z 10, pričom vlani to bolo 6,5 (Graf 3). Najšťastnejšou krajinou je Fínsko so skóre 7,7 (Graf 4).
- Príčinou prepadu môžu byť dopady vojny na Ukrajinu spojené s rastom cien potravín a úrokových sadzieb či minuloročné politické dianie.
- Na Slovensku sú najšťastnejší ľudia do 30 rokov. Najmenej šťastní sú seniori. Rovnako je to v Česku a Maďarsku. V Poľsku sú najspokojnejší ľudia vo vyššom strednom veku. Vo Fínsku sú najšťastnejší seniori a najmenej šťastní mladí ľudia.
- Česko si drží celosvetovo 18. miesto spred minulého roka. Nemecko padlo zo 16. na 24. miesto. Poľsko medziročne stúplo z 39. na 35. miesto. Maďarsko padlo z 51. na 56. miesto.
- OSN tvorí rebríček podľa dát za ostatné 3 roky. V prieskume hodnotia respondenti život na škále od 0 do 10, v ktorej 10 predstavuje najlepšie skóre.

**Graf 3: Vývoj priemerného subjektívneho pocitu šťastia na Slovensku**



**Graf 4: Subjektívny pocit šťastia pre vybrané krajiny EÚ (priemer za 2021-2023)**



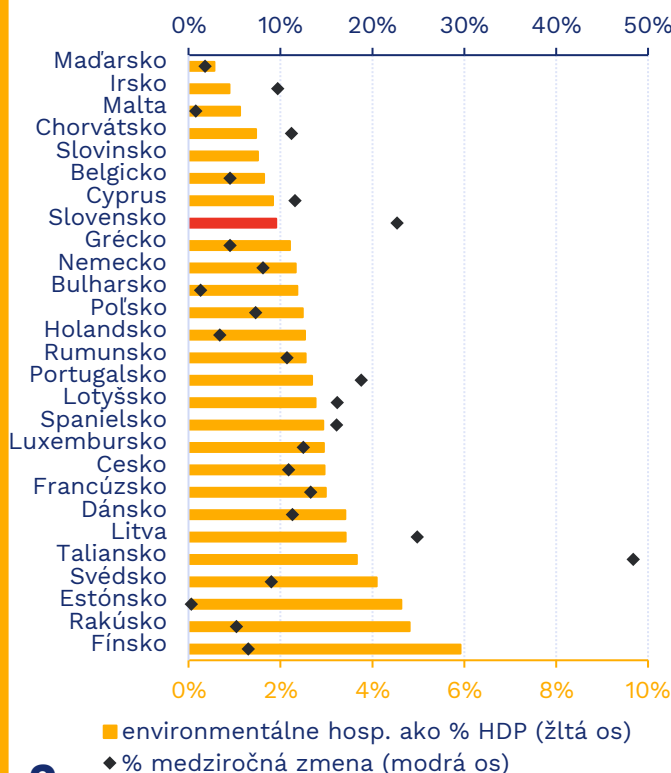
Zdroj: OSN

**HRUBÁ PRIDANÁ HODNOTA A ZAMESTNANOSŤ V ENVIRONMENTÁLNEJ EKONOMIKE STÚPA**

Ochrana životného prostredia a riadenie prírodných zdrojov (tzv. environmentálna ekonomika) tvorí na Slovensku necelé 2 % HDP, čo je pod priemerom EÚ. V raste týchto aktivít ale patríme k lídrom v únii.

- V roku 2021 sme mali tretí najvyšší rast (22,7 %) environmentálnej ekonomiky v EÚ (Graf 5). Rýchlejší boli len Taliani (48,4 %) a Litva (24,9 %). Rok predtým bolo Slovensko prvé (+30,6 %).
- Medzi sledované aktivity patrí znižovanie znečistenia prírodných zdrojov, ovzdušia či odpadu. Slovensko tvorí 70 % hrubej pridanej hodnoty v oblasti ochrany životného prostredia, zatiaľ čo väčšina krajín EÚ sa zameriava na riadenie zdrojov (lesných, odpadových či energetických).
- Hrubá pridaná hodnota je rozdiel medzi produkciou v bežných cenách a medzispotrebou v nákupných cenách.
- V roku 2021 vzniklo na Slovensku 3337 pracovných miest v environmentálnom sektore, čo predstavuje medziročný nárast o 7,2 %. V rámci V4 má rýchlejší nárast (7,5 %) len Česko (Eurostat, 2024).

**Graf 5: Podiel enviro-hospodárstva na HDP (2021) a zmena hrubej pridanej hodnoty z produkcie enviro-ekonomiky (medziročne)**



■ environmentálne hosp. ako % HDP (žltá os)  
◆ % medziročná zmena (modrá os)

Zdroj: Eurostat